

ระเบียบวิธีวิจัย

ในบทที่ 2 นี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงหัวข้อดังต่อไปนี้คือ (1) คำนิยามศัพท์ และ คำนิยามปฏิบัติการของแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย (2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (3) ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยและ (4) การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนิยามศัพท์และคำนิยามปฏิบัติการของแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

คำนิยามศัพท์ หมายถึง คำจำกัดความทั่ว ๆ ไปของแนวความคิดที่นำมาใช้ หรือ เป็นคำเรียกชื่อแนวความคิดนั้น ๆ (definition of concept) ส่วนคำนิยามปฏิบัติการของแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย (operational/operationalized concept) เป็นแนวความคิดที่ได้รับการนิยามให้อยู่ในลักษณะสามารถวัดได้ ซึ่งรายละเอียดของคำนิยามศัพท์และคำนิยามปฏิบัติการของแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย จะได้นำมากล่าว ดังนี้

1.1 คำนิยามศัพท์ คำนิยามศัพท์ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้คือ

(1) สมรรถนะในการสนองตอบความต้องการ (responsive capabilities) หมายถึง การที่พรรคการเมืองสามารถสนองตอบความต้องการให้แก่ประชาชนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งสามารถช่วยแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนที่ประชาชนเรียกร้องได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

(2) พรรคการเมือง หมายถึง องค์กรที่กลุ่มคนจัดตั้งขึ้นเพื่อแสวงหาความสนับสนุนจากประชาชนส่วนใหญ่ เพื่อที่จะได้เข้ามาจัดตั้งรัฐบาล และนำนโยบายของตนมาใช้ในการบริหารประเทศ อันจะเป็นประโยชน์ต่อพรรคการเมืองต่อรัฐบาล และต่อประชาชนโดยส่วนรวม

(3) การศึกษาเปรียบเทียบ หมายถึง การเทียบเคียงความเหมือนกันหรือความแตกต่างกันของปรากฏการณ์หรือพฤติกรรม ซึ่งในที่นี้หมายถึงการเทียบเคียงระดับของ

สมรรถนะของการเมืองต่าง ๆ ทั้ง 4 พรรคว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร และสมรรถนะของพรรคการเมืองดังกล่าวนี้มีสาเหตุมาจากปัจจัยอะไรบ้าง

(4) รัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ชุดที่ 1 หมายถึง รัฐบาลโดยคณนาของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ซึ่งเข้ามาบริหารประเทศ เมื่อวันที่ 4 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2531 จนถึงวันที่ 8 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2533

1.2 ค่านิยมปฏิบัติการของแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อที่จะทดสอบสมมุติฐานที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 1 ผู้วิจัยขอให้ค่านิยมปฏิบัติการของแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัยดังต่อไปนี้คือ

(1) สมรรถนะในการสนองตอบความต้องการของประชาชน (responsive capabilities ซึ่งเป็นตัวแปรตาม) ดังได้กล่าวมาแล้วในข้อ 1.1 ข้างต้น สมรรถนะในการสนองตอบความต้องการของประชาชน หมายถึง การที่พรรคการเมืองสามารถสนองตอบความต้องการให้แก่ประชาชนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งสามารถช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนที่ประชาชนเรียกร้องได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

สำหรับสมรรถภาพในการสนองตอบความต้องการของประชาชนนี้จะพิจารณาจากหลายมิติด้วยกันคือ

(ก) มิติพรรคการเมืองสนองตอบความต้องการของประชากรกลุ่มเป้าหมายใด (แบบสอบถามข้อ 21) ซึ่งค่านิยมปฏิบัติการของมิตินี้คือ

- สอนองตอบความต้องการของพรรคการเมือง และสมาชิกพรรคการเมืองของตนเอง = 1 หรือ ต่ำ

- สอนองตอบความต้องการของนักการเมืองจากพรรคอื่น
สอนองตอบความต้องการของประชาชน สอนองตอบความต้องการของข้าราชการประจำ และ
สอนองตอบความต้องการของพ่อค้า-นักธุรกิจ = 2 หรือ สูง

(ข) มิติสัมฤทธิ์ผลของการสนองตอบความต้องการของประชากร
กลุ่มเป้าหมาย แบบสอบถามข้อ 22) ซึ่งค่านิยมปฏิบัติการของมิตินี้มีดังนี้คือ

- สัมฤทธิ์ผลต่ำ = 1
- สัมฤทธิ์ผลปานกลาง = 2
- สัมฤทธิ์ผลสูง = 3

อย่างไรก็ดีเนื่องจากแบบสอบถามข้อ 22 มีอยู่ทั้งหมดถึง 14 ข้อย่อย
 ดังนั้น ในการคำนวณระดับสัมฤทธิ์ผลของการสนองตอบความต้องการของประชาชน จึงจะ
 พิจารณาในภาพรวม โดยคำนวณจาก 14 ข้อย่อยแล้วหารด้วย N (จำนวนคำตอบที่ตอบมา)

(ค) มิติการใช้เวลาหรือความพยายามในการสนองตอบความต้องการ
ของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย (แบบสอบถามข้อ 23) ซึ่งค่านิยมปฏิบัติการของมิตินี้มีดังนี้คือ

- ใช้เวลาหรือความพยายามน้อย = 1
- ใช้เวลาหรือความพยายามปานกลาง = 2
- ใช้เวลาหรือความพยายามสูง = 3

(ง) มิติความภูมิใจมากที่สุดในการสนองตอบความต้องการของ
ประชากรกลุ่มเป้าหมาย (แบบสอบถามข้อ 24) คำตอบจากแบบสอบถามข้อนี้จะไม่นำมาคำนวณ
 แต่จะใช้ข้อมูลที่ได้มาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อดูว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือพรรคให้
 ความสำคัญแก่ความต้องการของประชาชนด้านใดมากที่สุด

(2) ภูมิหลังของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ตัวแปรต้น) ข้อสมมติฐาน
 ประการหนึ่งของการวิจัยครั้งนี้คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน น่าจะมีระดับ
 การสนองตอบความต้องการของประชาชนที่แตกต่างกัน ซึ่งภูมิหลังของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 ดังกล่าวนี้นี้ จากพิจารณาจากมิติต่าง ๆ ดังนี้

(ก) มติพรรคที่สังกัด (แบบสอบถามข้อ 1)

- 1 = พรรคชาติไทย
- 2 = พรรคประชาธิปัตย์
- 3 = พรรคประชากรไทย
- 4 = พรรคพลังธรรม

(ข) มติสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากภาคใด (แบบสอบถามข้อ 2)

- 1 = ภาคกลาง
- 2 = ภาคเหนือ
- 3 = ภาคใต้
- 4 = ภาคตะวันออก
- 5 = ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(ค) มติการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วกี่สมัย (แบบสอบถามข้อ 4) ซึ่งคำนียามปฏิบัติการณ์มีดังนี้

- 1 = 1 สมัย
- 2 = 2 สมัย
- 3 = 3 สมัย
- 4 = 4 สมัย
- 5 = 5 สมัย
- 6 = มากกว่า 5 สมัยขึ้นไป

(ง) มติได้รับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรติดต่อกันหรือ
ตัวระยะ (แบบสอบถามข้อ 5) ซึ่งคํานิยมปฏิบัติการของมตินี้คือ

- 1 = ติดต่อกันทุกสมัย
- 2 = เว้นระยะสมัย

มตินี้คือ

(จ) มติภูมิลาเนา (แบบสอบถามข้อ 6) ซึ่งคํานิยมปฏิบัติการของ

- 1 = ภาคกลาง
- 2 = ภาคเหนือ
- 3 = ภาคใต้
- 4 = ภาคตะวันออก
- 5 = ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(ฉ) มิต้อายุ (แบบสอบถามข้อ 7) ซึ่งคํานิยมปฏิบัติการของมตินี้คือ

- 1 = 25-35 ปี
- 2 = 36-46 ปี
- 3 = 47-57 ปี
- 4 = 58-68 ปี
- 5 = สูงกว่า 68 ปี

(ช) มติเพศ (แบบสอบถามข้อ 8) ซึ่งคํานิยมปฏิบัติการของมตินี้คือ

- 1 = ชาย
- 2 = หญิง

(ซ) มิติศาสนา (แบบสอบถามข้อ 9) ซึ่งคำนิยามปฏิบัติการของมิตินี้คือ

นี่คือ

- 1 = พุทธ
- 2 = คริสต์
- 3 = อิสลาม
- 4 = อื่น ๆ

(ฉ) มิติสถานภาพการสมรส (แบบสอบถามข้อ 10) คำนิยามปฏิบัติการ

ของมิตินี้คือ

- 1 = โสด
- 2 = แต่งงานแล้ว
- 3 = หย่า
- 4 = หม้าย
- 5 = แยกกันอยู่

(ญ) มิต้อาชีพบิดา (แบบสอบถามข้อ 11) คำนิยามปฏิบัติการของ

มิตินี้คือ

- 1 = ข้าราชการพลเรือน
- 2 = ทหาร
- 3 = ตำรวจ
- 4 = พ่อค้า-นักธุรกิจ
- 5 = นักการเมือง
- 6 = ชาวนา
- 7 = ชาวไร่
- 8 = ชาวสวน

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- 9 = ป่าไม้
 10 = ประมง
 11 = ปศุสัตว์
 12 = กรรมกร
 13 = ผู้รับเหมาก่อสร้าง
 14 = เหมืองแร่
 15 = ทำพานในสำนักงาน
 16 = ช่าง
 17 = อื่น ๆ

ของมิตินี้คือ

(ฎ) มิตินี้คือ (แบบสอบถามข้อ 12) คำนียามปฏิบัติการ

- 1 = ประถมศึกษา
 2 = มัธยมศึกษา
 3 = ปวช.
 4 = ปวส.
 5 = ปริญญาตรี
 6 = ปริญญาโท
 7 = ปริญญาเอก
 8 = อื่น ๆ

ปฏิบัติการของมิตินี้คือ

(ฎ) มิตินี้คือ (แบบสอบถามข้อ 13) คำนียาม

- 1 = หัวหน้าพรรค
 2 = รองหัวหน้าพรรค
 3 = เลขานุการพรรค

- 4 = รอง เลขาธิการพรรค
- 5 = โฆษกพรรค
- 6 = รอง โฆษกพรรค
- 7 = เทร่ญญิก
- 8 = นายทะ เบียน
- 9 = อื่น ๆ

(ฐ) มติการได้รับการแต่งตั้ง เป็นกรรมาธิการของรัฐสภา (แบบ

สอบถามข้อ 14) ซึ่งคำนิยามปฏิบัติการของมตินี้คือ

- 1 = กรรมาธิการทหาร
- 2 = กรรมาธิการเศรษฐกิจ
- 3 = กรรมาธิการงบประมาณ
- 4 = กรรมาธิการแรงงาน
- 5 = กรรมาธิการคมนาคม
- 6 = กรรมาธิการการศึกษา
- 7 = กรรมาธิการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการพลังงาน
- 8 = กรรมาธิการวัฒนธรรม และการท่องเที่ยว
- 9 = กรรมาธิการการเงินและการคลัง
- 10 = กรรมาธิการการปกครอง
- 11 = กรรมาธิการอุตสาหกรรม
- 12 = กรรมาธิการสังคมและการกีฬา
- 13 = กรรมาธิการกิจการรัฐสภา
- 14 = กรรมาธิการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
- 15 = กรรมาธิการปลูกป่าเอกชน
- 16 = กรรมาธิการต่างประเทศ
- 17 = กรรมาธิการตรวจรายงานการประชุม
- 18 = กรรมาธิการเกษตรและสหกรณ์

- 19 = กรรมการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
 20 = กรรมการสตรีและเยาวชน
 21 = กรรมการแก้ไขปัญหาภาคใต้

(ท) มติการดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พรรคมอบหมาย แบบสอบถาม

ข้อ 15) ซึ่งคํานิยามปฏิบัติการของมิตินี้คือ

- 1 = ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี
 2 = รอง เลขานุการนายกรัฐมนตรี
 3 = เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
 4 = ประจําสำนักนายกรัฐมนตรี
 5 = ประจําสำนัก เลขานุการนายกรัฐมนตรี
 6 = รัฐมนตรีว่าการกระทรวงหรือทบวง
 7 = ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงหรือทบวง
 8 = ผู้ช่วย เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงหรือทบวง
 9 = รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงหรือทบวง
 10 = รองประธานที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงหรือ
 ทบวง
 11 = ประธานที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง
 หรือทบวง
 12 = รองโฆษกรัฐบาล
 13 = เลขานุการประจําสำนักนายกรัฐมนตรี

(3) การจัดองค์กรของพรรคการเมือง (ตัวแปรต้น) การจัดองค์กรของ
 พรรคการเมือง จะพิจารณาจากหลายมิติตัวกันคือ

(ก) มติการรวมอำนาจหรือกระจายอำนาจของพรรคการเมืองใน
แง่ของการมีหรือไม่มีสาขาพรรค (แบบสอบถามข้อ 16) ซึ่งคํานิยามปฏิบัติการของมิตินี้คือ

1 = ไม่มีสาขาพรรค

2 = มีสาขาพรรค

(ข) มติดิการกระจายอำนาจของพรรคการเมืองในแง่ของการกระจายอำนาจทั่วถึงหรือไม่ทั่วถึง (แบบสอบถามข้อ 17) ซึ่งค่านิยามปฏิบัติการของมตินี้คือ

1 = ไม่ทั่วถึงมาก

2 = ไม่ทั่วถึง

3 = ทั่วถึง

4 = ทั่วถึงมาก

ปฏิบัติการของมตินี้คือ

(ค) มิตีความมีหรือไม่มีวินัย (แบบสอบถามข้อ 18) ซึ่งค่านิยาม

1 = ไม่มีวินัยเลย

2 = ไม่มีวินัย

3 = มีวินัย

4 = มีวินัยมาก

(ง) มติดิการลงโทษหรือไม่ลงโทษทางวินัย (แบบสอบถามข้อ 19)
ซึ่งค่านิยามปฏิบัติการของมตินี้คือ

1 = ไม่ลงโทษทางวินัยเลย

2 = ไม่ลงโทษทางวินัย

3 = ลงโทษทางวินัย

4 = ลงโทษทางวินัยอย่างเนืองขาด

(จ) มิตินี้การมีหรือไม่มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบภายในพรรค

(แบบสอบถามข้อ 20) ซึ่งค่านิยมปฏิบัติการมิตินี้คือ

- 1 = ไม่มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเลย
- 2 = ไม่มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
- 3 = มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
- 4 = มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน

(4) จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้ง (ตัวแปรต้น

แบบสอบถามข้อ 1) ซึ่งค่านิยมปฏิบัติการของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งคือ

- 1 = ชาตินิยมไทย (มากที่สุด)
- 2 = ประชาธิปไตย (มาก)
- 3 = ประชากรไทย (น้อย)
- 4 = พลันธรรม (น้อยมาก)

(5) สถานภาพการเป็นพรรครัฐบาลหรือพรรคฝ่ายค้าน (ตัวแปรต้น

แบบสอบถามข้อ 3) ซึ่งค่านิยมปฏิบัติการของสถานภาพการเป็นพรรครัฐบาลหรือพรรคฝ่ายค้านคือ

- 1 = รัฐบาล
- 2 = ฝ่ายค้าน

(6) ปัญหาของพรรคการเมือง (แบบสอบถามข้อ 25 (1)) ซึ่งค่านิยม

ปฏิบัติการของปัญหาพรรคการเมืองพิจารณาจากมิติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(ก) มิตินี้การที่คนดีมีโอกาสรู้หรือไม่มีโอกาสได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎร (แบบสอบถามข้อ 25) ค่านิยมปฏิบัติการของมิตินี้คือ

- 1 = มีโอกาสมาก
- 2 = มีโอกาส
- 3 = ไม่มีโอกาส
- 4 = ไม่มีโอกาสเลย

(ข) มิตินี้การมีหรือไม่มีกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละคน (แบบสอบถามข้อ 25 (2)) ซึ่งค่านิยมปฏิบัติการของมิตินี้คือ

- 1 = มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน
- 2 = มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ
- 3 = ไม่มีกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ
- 4 = ไม่มีกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบไว้เลย

(ค) มิตินี้การมีหรือไม่มีภาวะผู้นำ (แบบสอบถามข้อ 25 (3)) ซึ่งค่านิยมปฏิบัติการของมิตินี้คือ

- 1 = มีภาวะผู้นำมาก
- 2 = มีภาวะผู้นำ
- 3 = ไม่มีภาวะผู้นำ
- 4 = ไม่มีภาวะผู้นำเลย

(ง) มิตินี้การมีหรือไม่มีการฝึกอบรม (แบบสอบถามข้อ 25 (4)) ซึ่งค่านิยมปฏิบัติการของมิตินี้คือ

- 1 = มีการฝึกอบรมมาก
- 2 = มีการฝึกอบรม
- 3 = ไม่มีการฝึกอบรม
- 4 = ไม่มีการฝึกอบรมเลย

(จ) มติดการมีหรือไม่มีสิ่งจูงใจ (แบบสอบถามข้อ 25 (5))

ซึ่งค่านิยามปฏิบัติการของมิตินี้คือ

- 1 = มีสิ่งจูงใจมาก
- 2 = มีสิ่งจูงใจ
- 3 = ไม่มีสิ่งจูงใจ
- 4 = ไม่มีสิ่งจูงใจเลย

(ฉ) มติดการมีหรือไม่มีความคิดริเริ่ม (แบบสอบถามข้อ 25 (6))

ซึ่งค่านิยามปฏิบัติการของมิตินี้คือ

- 1 = มีความคิดริเริ่มมาก
- 2 = มีความคิดริเริ่ม
- 3 = ไม่มีความคิดริเริ่ม
- 4 = ไม่มีความคิดริเริ่มเลย

(ช) มติดการมีหรือไม่มีการทำงานเป็นทีม (แบบสอบถามข้อ 25 (7))

ซึ่งค่านิยามปฏิบัติการของมิตินี้คือ

- 1 = มีการทำงานเป็นทีมมาก
- 2 = มีการทำงานเป็นทีม
- 3 = ไม่มีการทำงานเป็นทีม
- 4 = ไม่มีการทำงานเป็นทีมเลย

(ซ) มิตินี้การมีหรือไม่มีการควบคุม (แบบสอบถามข้อ 25 (8))

ค่านิยามปฏิบัติการของมิตินี้คือ

- 1 = ไม่มีการควบคุมเลย
- 2 = ไม่มีการควบคุม
- 3 = มีการควบคุม
- 4 = มีการควบคุมอย่างเข้มงวด

(ฅ) มิตินี้การมีหรือไม่มีระบบการสืบทอดตำแหน่ง (แบบสอบถาม

ข้อ 25 (9)) ค่านิยามปฏิบัติการของมิตินี้คือ

- 1 = มีระบบการสืบทอดตำแหน่งอย่างเป็นระบบ
- 2 = มีระบบการสืบทอดตำแหน่ง
- 3 = ไม่มีระบบการสืบทอดตำแหน่ง
- 4 = ไม่มีระบบการสืบทอดตำแหน่งเลย

(ณ) มิตินี้การมีหรือไม่มีเป้าหมายของพรรค (แบบสอบถามข้อ 25

(10)) ค่านิยามปฏิบัติการของมิตินี้คือ

- 1 = มีเป้าหมายอย่างชัดเจน
- 2 = มีเป้าหมาย
- 3 = ไม่มีเป้าหมาย
- 4 = ไม่มีเป้าหมายเลย

(ฎ) มิติการมีหรือไม่มีระบบการให้ความดีความชอบที่เป็นธรรม(แบบสอบถามข้อ 25 (11)) ค่านิยมปฏิบัติการของมิตินี้คือ

- 1 = มีระบบการให้ความดีความชอบที่เป็นธรรมอย่างมาก
- 2 = มีระบบการให้ความดีความชอบที่เป็นธรรม
- 3 = ไม่มีระบบการให้ความดีความชอบที่เป็นธรรม
- 4 = ไม่มีระบบการให้ความดีความชอบที่เป็นธรรมเลย

สำหรับปัญหาของพรรคการเมืองนี้จะไม่นำไปคำนวณ แต่จะใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการอธิบายผล ซึ่งอาจรวมถึงข้อเสนอในประเด็นเหล่านี้ด้วย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีหลายประการด้วยกันคือ การวิจัยเอกสารของทางราชการและของพรรคการเมือง รวมทั้งตำรา และวิทยานิพนธ์ แต่ที่สำคัญที่สุดข้อมูลส่วนใหญ่ได้มาจากแบบสอบถาม (โปรดดูภาคผนวกที่ ก.) ซึ่งรายละเอียดของแบบสอบถามผู้วิจัยได้กล่าวไว้แล้วในข้อ 1.2 ของบทนี้

การใช้เครื่องมือการวิจัยโดยอาศัยแบบสอบถามในครั้งนี้มีปัญหามากมาย เนื่องจากอยู่ในช่วงที่มีการทํารัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (อันประกอบด้วย

1. พลเอกสุนทร คงสมพงษ์ หัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ 2. พล.อ. สุจินดา คราประยูร รองหัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ พล.ร.อ.ประพัทธ์ กฤษณจันทร์ รองหัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ พล.อ.อ.เกษร โรจนินล รองหัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ พล.ต.อ.สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ รองหัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ และ พล.อ.อิสระพงศ์ หนุหนักดี เลขาธิการคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ) เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534* และขณะเดียวกัน คณะรักษา

*มติชนสุดสัปดาห์ อาทิตย์ที่ 3 มี.ค. 2534 ปีที่ 11 ฉบับที่ 548 น. 7.

ความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ก็ได้ประกาศกัญยาการศึกษาทั่วประเทศและห้ามเคลื่อนไหวนหรือชุมนุมทางการเมืองหรือกิจกรรมอื่นใดอันเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง ท้าให้ผู้วิจัยต้องอาศัยความอดทนและติดตามแบบสอบถามโดยทำการส่งแบบสอบถามออกไปถึง 3 ครั้ง คือ

1. ครั้งแรก ได้ส่งแบบสอบถามออกไปเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2534
2. ครั้งที่สอง ได้ส่งแบบสอบถามออกไปเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2534
3. ครั้งที่สาม ได้ส่งแบบสอบถามออกไปเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2534

3. ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากพรรคการเมือง 4 พรรคด้วยกัน โดยใช้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดของแต่ละพรรคเป็นกลุ่มตัวอย่าง พรรคเหล่านี้ประกอบด้วยพรรครัฐบาลและพรรคฝ่ายค้านทั้งพรรคขนาดใหญ่ พรรคขนาดกลาง พรรคเล็ก และพรรคเล็กมาก (ดูจากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีที่นั่งในรัฐสภา) พรรคเหล่านี้ได้แก่

- ก. พรรคชาติไทย เป็นพรรคใหญ่
- ข. พรรคประชาธิปัตย์ เป็นพรรคใหญ่รองลงมา
- ค. พรรคประชากรไทย เป็นพรรคเล็ก
- ง. พรรคพลังธรรม เป็นพรรคเล็กมาก

จากจำนวนแบบสอบถามที่ส่งออกไปทั้งหมดจำนวน 189 ฉบับ มีผู้ตอบกลับมา 100 ฉบับ หรือร้อยละ 52.9 ซึ่งสามารถแยกออกได้ตามตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคที่ตอบแบบสอบถามคืนมา

พรรค	จำนวนสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร ทั้งหมด	จำนวนสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร ที่ตอบแบบสอบถาม	ร้อยละที่ตอบ แบบสอบถาม
1. ชชาติไทย	96	37	19.5
2. ประชาธิปัตย์	48	30	15.9
3. ประชากรไทย	31	23	12.2
4. พลังธรรม	14	10	5.3
	189	100	52.9

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามทั้ง 100 ฉบับ ได้ถูกบันทึกไว้ในเทปคอมพิวเตอร์ แต่ได้รับการตรวจสอบความถูกต้อง (verified) จนมีความแน่ใจว่าไม่ผิดพลาด และเพื่อที่จะทดสอบสมมติฐานต่าง ๆ ที่กล่าวไว้ในบทที่ 1 ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSSX โดยได้หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และร้อยละเพื่อการกระจาย (distribution) ของข้อมูล และตารางคูณไขว้ (cross tabulation) ในการหาค่า χ^2 (chi square) ที่จะแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร นอกจากนี้ผู้วิจัยใช้ค่า Vendall's tau c เพื่อวัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วย และในการบันทึกสมมติฐานนั้น ผู้วิจัยได้อาศัยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ขึ้นไปเป็นหลัก

สำหรับวิธีอ่านค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งพิจารณาจากลักษณะของข้อมูลค่าของ χ^2 และ tau c นั้นได้อาศัยเกณฑ์ดังที่แสดงในตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 3 แสดงวิธีการอ่านความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยพิจารณาจากลักษณะข้อมูล
ค่า ^{2} และ tau c

ลักษณะข้อมูลของตัวแปรต้น

	N	O	I	R
<u>ลักษณะข้อมูล</u>				
<u>ของตัวแปรตาม</u>				
N	2	2	2	2
O	2	tau c	tau c, r	tau c, r
I	2	tau c, r	r	r
R	2	tau c, r	r	r

ที่มา ดิน ปรัชญพทธี, ข้าราชการระดับสูงของไทยและความมุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศ, หน้า 29.

- หมายเหตุ
1. N = nominal data คือข้อมูลที่เป็นชื่อเรียก
  2. O = ordinal data คือข้อมูลที่เป็นลำดับ
  3. I = interval data คือข้อมูลที่เป็นช่วงหรือระยะ
  4. R = ratio data คือข้อมูลที่เป็นอัตราส่วน
  5. ^{2} = ค่าไคสแควร์
  6. tau c = ค่าทอซี
  7. r = Pearson's r
  8. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะอ่านเฉพาะค่าไคสแควร์ ค่าทอซี และอัตราร้อยละ เท่านั้น